

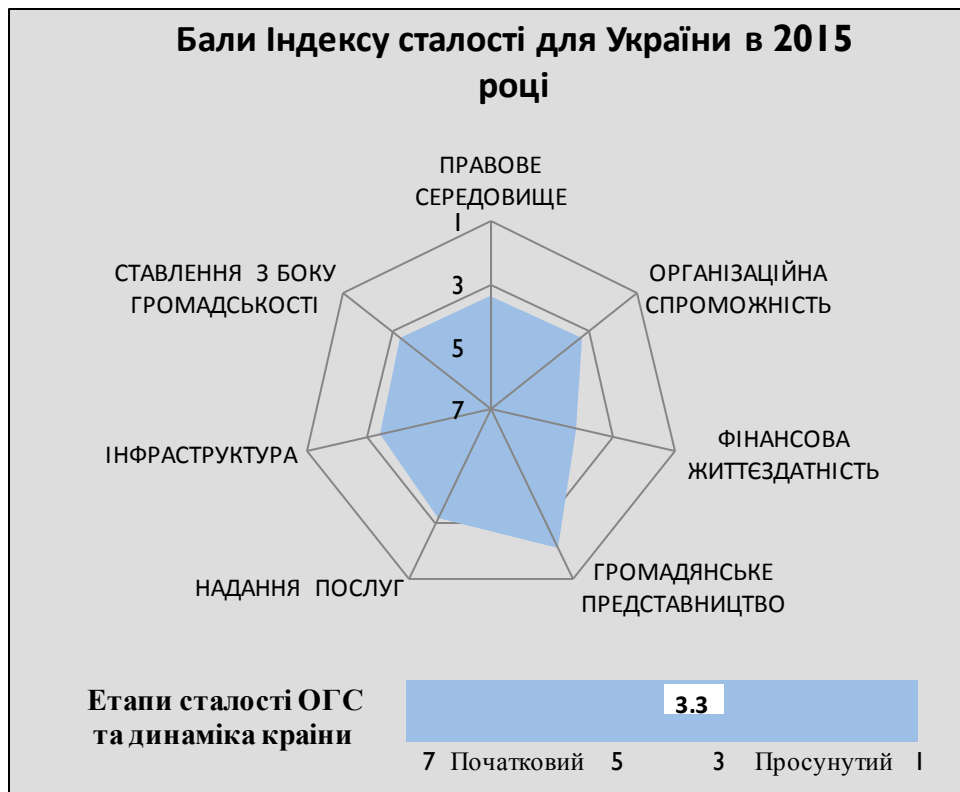


USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

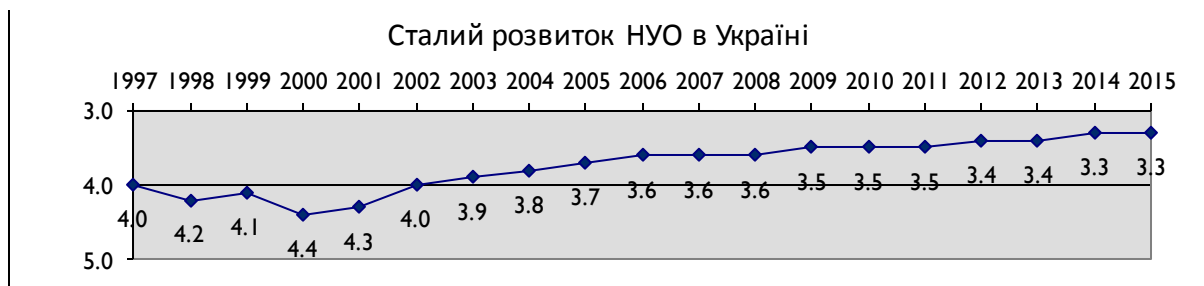


ІНДЕКС СТАЛОСТІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ В 2015 РОЦІ

Червень 2016



СТАЛИЙ РОЗВИТОК ОГС: 3,3



У 2015 році громадянське суспільство України продемонструвало свою послідовність у відстоюванні завоювань Революції Гідності та спонуканні Парламенту та Уряду України до проведення реформ у вісімнадцяти сферах, що представлені у Дорожній карті реформ, яка розроблена експертами Реанімаційного пакету реформ (РІПР). Протягом року громадські активісти, експерти та журналісти з РІПР долучились до розробки та доопрацювання 119 нормативних актів, 60 з них були ухвалені Верховною Радою України.

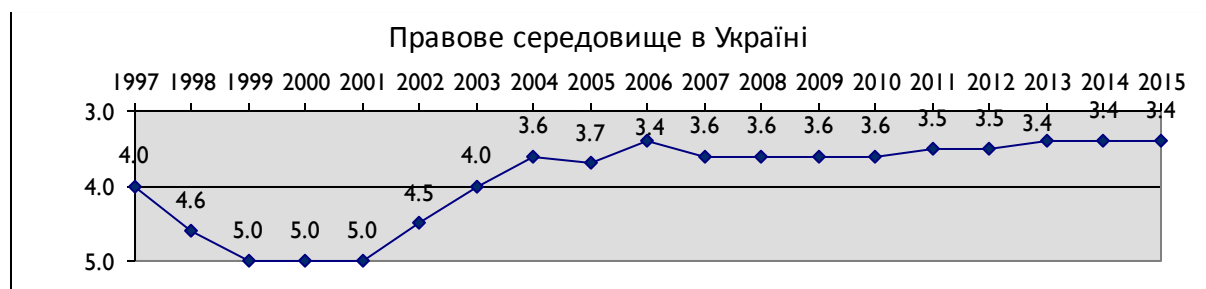
У 2015 Угода про Асоціацію між ЄС та Україною, що підписана в 2014, була ратифікована всіма країнами Європейського Союзу. Угода офіційно встановлює політичні та економічні зв'язки між Україною та ЄС.

У 2015 році військовий конфлікт на Донбасі продовжився. За даними Міністерства соціальної політики України станом на 1 листопада 2015 року в наслідок збройного конфлікту між терористичними організаціями ДНР і ЛНР, що підтримуються Росією, та Збройними Силами України, анексії Криму Росією кількість внутрішніх переміщених осіб в Україні становить 1 мільйон 228 тисяч 90 осіб. За даними ООН від конфлікту на сході України загалом потерпіло 5 мільйонів людей.

Загальний рівень сталості сектору ОГС в 2015 році дещо покращився. Позитивні зрушення сталися в сфері інституційної спроможності організацій, залученості прихильників, громадському представництві, і ставленні з боку громадськості до ОГС. У значній кількості ОГС є стратегічні плани та вони активніше залучають цільові групи до своєї діяльності. ОГС покращили врядування та внутрішній менеджмент. ОГС активно просували прийняття багатьох законопроектів протягом року та координували свої зусилля з органами влади по втіленню різноманітних національних ініціатив. Ставлення з боку громадськості до ОГС покращилось та багато активістів громадянського суспільства були обрані до парламенту, боролись з корупцією та просували реформи. Протягом 2015 року Україна продовжувала переживати глибоку економічну кризу, що позначилось на зменшенні фінансування ОГС як з боку бізнесу, так і держави. Якщо міжнародна підтримка ОГС збільшилась, то вона спрямовувалася переважно на підтримку ВПО та інших постраждалих від конфлікту.

Відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) станом на 1 січня 2016 року було зареєстровано: 70321 громадських об'єднань; 279 творчих спілок та інших професійних об'єднань; 15384 благодійних організацій; 1415 органів самоорганізації населення. Державна служба статистики та інші джерела зазначають, що лише близько 40% зареєстрованих ОГС подають податкові та фінансові звіти, що можливо вказує на кількість активних організацій з числа зареєстрованих. Дані щодо кількості ОГС не враховують дані з АР Крим та м.Севастополь, окупованих територій Донецької та Луганської областей, до яких немає доступу. За останні роки кількість ОГС зменшилось на 2000 організацій через політичну та економічну ситуацію, але кількість неформальних ініціатив та рухів збільшилась.

ПРАВОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ: 3,4



Реєстрація громадських організацій вимагає наявності щонайменше двох людей або юридичних осіб. Процес реєстрації є безкоштовним і займає сім робочих днів. У цілому з 2015 року, завдяки Закону № 475 від 21.05.2015 р., реєстрація громадських організацій значно спростилася внаслідок

скорочення процесу реєстрації до трьох днів, зменшенню реєстраційних документів та безкоштовній реєстрації. З 2013 року благодійні організації проходять ті ж реєстраційні процедури, що і решта юридичних осіб приватного чи публічного права. Ці процедури є набагато простішими, ніж раніше. Благодійні організації можуть бути зареєстровані протягом трьох робочих днів державним реєстратором за місцем знаходження організації, а не органами Міністерства юстиції, як це було раніше. ОГС можуть бути зареєстровані як місцеві, регіональні та національні, що не обов'язково відображається в ЄДРПОУ.

Умови діяльності ОГС на тимчасово окупованих територіях в Криму і в зоні АТО фактично не регулюються законами України. У той же час, організації, які вийшли із зони бойових дій чи із анексованого Криму мали проблеми із перереєстрацією на території підконтрольній Україні внаслідок неузгодженості дій та нечіткості визначення обсягів повноважень відповідних органів публічної влади по відношенню до цієї категорії суб'єктів господарювання.

У квітні 2015 року Координаційна рада з питань розвитку громадянського суспільства як консультативний орган, що надавав можливість ОГС брати участь у прийнятті державних рішень, була розпущена, оскільки розглядалась як певна спадщина колишнього президента Януковича. Але серед інших важливих змін законодавства варто згадати активну участь ОГС у розробці Національної стратегії у сфері прав людини, схваленої Указом Президента № 501 від 25.08.2015 р., та оновлення Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Ці стратегії відзначили роль громадянського суспільства під час Революції Гідності та участі в реформуванні країни, що підтвердило державну підтримку громадянському суспільству, в тому числі й фінансову.

Правові умови волонтерської діяльності поліпшилися завдяки ухваленню змін до законів про волонтерську діяльність, формування Реєстру волонтерів Антитерористичної операції і Ради з координації волонтерської діяльності при Міністерстві соціальної політики, а також визначення Порядку надання волонтерської допомоги за окремими напрямками. Ці зміни сприятимуть координації роботи волонтерів, моніторингу їх діяльності та впливу. Також, організації більше не потребують отримання ліцензій на волонтерську діяльність.

Важливим напрямом змін законодавства стало подальше удосконалення антикорупційної політики. У квітні 2015 року набрав чинності рамковий Закон «Про запобігання корупції», який розширює сферу антикорупційної експертизи та моніторингу ОГС. Тепер громадськість та ОГС взяла активну участь у формуванні Національного антикорупційного бюро України. Також при НАБУ буде створена Рада громадського контролю з представників ОГС.

Численні ОГС зазначають обмеження доступу до правосуддя, зокрема, адміністративних судів, внаслідок значного підвищення судового збору. ОГС не мають будь-яких пільг щодо його сплати, а це сильно вдарило по організаціям. Для ОГС є важливим мати можливість доступу до адміністративних судів з тим, щоб вони могли оскаржувати дії держави, особливо тих, що обмежують право на свободу слова. Разом з тим, у 2015 році не було зафіксовано випадків адміністративних чи інших обмежень держави діяльності українських ОГС.

Відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання», прийнятого в 2013 році, організації можуть обирати спрощену систему оподаткування, платити єдиний податок за ставкою 4 відсотки свого доходу, не сплачуючи податок на прибуток чи ПДВ. Юридичні особи, які здійснюють пожертвування ОГС у розмірі до 4 відсотків прибутку попереднього року, мають право на податкові пільги. Приватні особи також мають право на аналогічні податкові знижки. Приватні особи також мають право на податкові пільги. Однак, ані юридичні особи, ані фізичні особи не використовують ці можливості на практиці через суперечливість норм, а також обтяжливі процедури звітування.

Відповідно до закону про громадські організації 2013 року ОГС мають право займатись економічною діяльністю для виконання своїх статутних завдань. Нова редакція Податкового кодексу (чинна з січня 2015 року) встановлює жорсткіші вимоги щодо заборони розподілу

прибутку (в т.ч. між працівниками і пов'язаними особами) та цільового використання коштів. Крім того, протягом 2015 року ухвалено важливі зміни до Податкового кодексу щодо сумісності неприбуткового статусу і надання платних послуг ОГС. Також ОГС можуть брати участь в державних закупівлях на надання соціальних послуг.

ОГС мають доступ до юридичної допомоги як на національному, так і на регіональному рівнях. Зросла кількість юристів, що надають правову допомогу ОГС через засновані в 2015 році Міністерством юстиції Центри первинної правової допомоги.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ: 3,3



У 2015 році невелика кількість ОГС покращила деякі аспекти своїх організаційних спроможностей включаючи питання співпраці з цільовими групами, стратегічного планування, управління організацією, внутрішній менеджмент. Але вони не є суттєвим для покращення бала за цим компонентом. Покращення таких аспектів організаційного розвитку, як розробка внутрішніх політик та процедур щодо врядування та внутрішнього менеджменту, управління людськими ресурсами, фінансовий менеджмент, моніторинг діяльності організації залишаються пріоритетами інституційного розвитку ОГС.

Як і у попередні роки, міжнародні донори (USAID, SIDA, C.S.Mott Foundation, МФВ, ПАСТ) продовжують приділяти велику увагу інституційній спроможності ОГС з тим, щоб організації мали належне врядування та відповідні структури, розуміли свої цільові групи та їх потреби, мали прописані політики і процедури внутрішнього менеджменту. Міжнародні донори продовжують підтримувати віртуальний інструмент організаційного розвитку «Маркетплейс», що допомагає ОГС у пошуку надавачів послуг в організаційному розвитку.

Для українських організацій, які отримали пряме інституційне фінансування від Агенств міжнародного розвитку США, Швеції та Великобританії, була започаткована програма надання допомоги у реалізації їх проєктів відповідно до вимог донорів. Підтримки МФВ та SIDA забезпечує інституційний розвиток регіональних аналітичних центрів. Втім кількість регіональних організацій, які мають відповідну інституційну спроможність для отримання такого фінансування, не змінилася.

Громадянське суспільство зробило великий внесок під час Революції Гідності. Вчителі, ІТ спеціалісти, керівники бізнесу та інші професіонали об'єднались майже в кожному місті всієї країни для допомоги українській армії та ВПО. Опитування, проведене фондом «Демократичні ініціативи» та Центром Разумкова в листопаді 2015 року, констатувало що громадський активізм дещо зменшився – від 13% населення залученого до волонтерства та благодійної діяльності у 2014 до 11% в 2015 – але все ще значно вище 9% у 2009 році. Доля громадян що підтримують благодійництво та волонтерство також зменшилась – з 63% в 2014 році до 41% в 2015 році, як і розмір благодійних внесків. В результаті багато ініціатив припинило свою діяльність. Відповідно до дослідження ООН лише 1% неформальних об'єднань та рухів сформованих на Майдані зареєструвались як громадські чи благодійні організації.

Усе більше організацій використовують різноманітні методи та шляхи залучення своїх прихильників через проведення масових акцій, благодійних марафонів, соціальні мережі. Так, в

Чернівцях та Запоріжжі були проведені заходи з просування соціальних ініціатив роботи ОГС «Open Air Festival». Також багато ОГС, включаючи місцеві та регіональні організації, мають своїх прихальників у Фейсбукі та інших соціальних мережах.

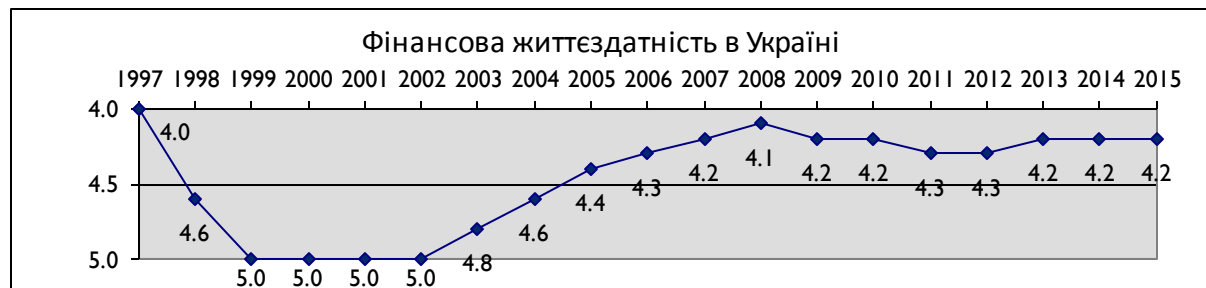
ОГС продовжували приділяти велику увагу стратегічному плануванню своєї діяльності. Все більше ОГС визначають свою місію, розробляють довготермінові стратегічні пріоритети, артикулюють очікувані результати, навіть якщо у них не вистачає навиків по впровадженню цих стратегій.

Врядування та внутрішній менеджмент в ОГС покращується. Організації все частіше залучають незалежних експертів та представників цільових груп до роботи в наглядових радах ОГС. Обов'язки між персоналом, членами та наглядовою радою розподіляються чіткіше, а наглядові ради активніше беруть участь в управлінні ОГС. Діяльність ОГС стає більш прозорою та відкритою.

У 2015 році кадрове забезпечення ОГС не покращилось у більшості організацій. Все менше організацій мають можливість мати оплачуваний персонал і в середньому число співробітників в ОГС знизилось. Але ті організації, які мають оплачуваний персонал, приділяють увагу розробці письмових посадових інструкцій, навчанню персоналу та моніторингу їх роботи. Більшість організацій має професійного бухгалтера та все частіше ОГС користуються послугами юристів та ІТ спеціалістів. Звіт за 2015 рік Всесвітнього індексу пожертв відзначив значний спад волонтерства в Україні – від 26% респондентів, що вказали своє залучення до волонтерської діяльності, в 2013 році, до 13% в 2014.

Технічний розвиток ОГС залишається на тому ж рівні. Офісна техніка оновлюється дуже повільно, а веб-сайти ОГС заміщуються присутністю в соціальних мережах, що не вимагає фінансових вкладень та регулярної підтримки.

ФІНАНСОВА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ: 4,2



Фінансова сталість значно не змінилась в 2015 році. І хоча фінансова допомога міжнародних донорів зростає, проте вона здебільшого фокусується на внутрішньо переміщених особах і діяльності, що пов'язана з пом'якшенням наслідків конфлікту на сході України (медіація, розв'язання конфліктів, психологічна робота з ВПО тощо). Але в цих сферах ОГС України мають зовсім незначний досвід. Дослідження ІСАР-Єднання ініціатив по роботі з ВПО показало, що більше 70% (155) нових ініціатив ОГС пов'язані з наданням підтримки та роботі з переселенцями та наявністю донорського фінансування.

І хоча більше ОГС намагались диверсифікувати свої джерела фінансування в 2015 році, значних змін не відбулось. Частка фінансування з місцевих джерел, а саме пожертви громадян та гранти місцевих донорів, зростає. Наприклад, якщо у 2014 році частка місцевого фінансування у 22 фондах громад складала 70%, то у 2015 році фонди залучили 80% свого фінансування від громадян та місцевих донорів (ІСАР-Єднання 2015) при середньому річному бюджеті фонду громади в \$20,000-30,000.

У 2015 році населення України продовжували підтримувати волонтерські ініціативи, спрямовані на підтримку сімей загиблих з Небесної сотні, добровольців та армії, що захищають Україну на

східних кордонах. Окрім фінансової допомоги, ОГС збирали та перерозподіляли матеріальну благодійну допомогу для українських військових в зоні АТО та в госпіталях, для внутрішньо переміщених осіб. Звіт за 2015 рік Всесвітнього індексу пожертв відзначив значний ріст благодійних пожертв – від 9% респондентів, що відмітили надання пожертв в 2013 році до 38% у 2014 році.

Як і в попередньому році, місцевий бізнес продовжував підтримувати ОГС. Допомога від бізнесу є адресною і стосується, як правило, підтримки громад та цільових груп, де працює бізнес та/або знаходяться їх підприємства. У той же час, розмір такої допомоги зменшується через фінансово-економічну кризу.

Грошова та негрошова допомога від органів влади, місцевого самоврядування також продовжувала скорочуватись. І хоча органи місцевої влади проводили конкурси проектів ОГС на місцевому рівні в 2015 році, їх сума у порівнянні з попередніми роками та інфляцією, зменшилась.

ОГС покращили роботу по залученню фінансування від населення через спровадження різноманітних креативних ініціатив. В Івано-Франківську ініціатива «Тепле місто» залучила \$100,000 на відкриття ресторану, дохід від якого буде використовуватись на підтримку місцевих ініціатив, спрямованих на покращення життя в місті. ОГС використовують Фейсбук та краудфандингові платформи, такі як Спільнокошт. З 2012 року, часу заснування Спільнокошта, було зібрано коло 6 мільйонів гривень від 15630 прихильників на 99 проекта в освіті, екології, літературі, подорожі та нових технологій.

І хоча ОГС все частіше отримують членські внески та займаються соціальним підприємництвом, ці джерела все ще не є суттєвими в загальному складі бюджетів ОГС. У 2015 році Торгово-промислові палати по всій країні збільшили кількість своїх членів та збрали більше членських внесків. Більше ОГС, що працюють з людьми з обмеженими можливостями заснували соціальні підприємства, що працевлаштовують та підтримують осіб з інвалідністю та збільшують доходи організацій.

Лише деякі донори покривають адміністративні чи непрямі витрати ОГС, що впливає на фінансову стабільність організацій. Так Європейська Комісія (ЄК) дозволяє 7% від витрат на програму використовувати на адміністративні затрати, але лише невелика кількість ОГС отримує фінансування від ЄК.

Хоча багато ОГС не мають належних фінансових систем, організації приділяють все більше уваги фінансовому менеджменту, що є наслідком як змін в законодавстві (вести підприємницьку діяльність, продавати власні послуги тощо) та можливостями більш вільніше залучати кошти з різних джерел. У результаті, зріс попит на тренінги з управління фінансами та бухгалтерського обліку. Так, Український форум благодійників провів вісім тренінгів з фінансового менеджменту благодійної діяльності в регіонах та започаткував онлайн консультації для бухгалтерів благодійних організацій. Зростає кількість ОГС, що проводять аудит своєї діяльності і оприлюднюють фінансові звіти у своїх річних звітах.

ГРОМАДЯНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО: 2,1



У 2015 році громадянське суспільство нарощувало свій потенціал як активний та послідовний гравець, що не тільки відстоює інтереси громадян, але і конструктивно впливає на хід реформ і часто визначає їх порядок денний для органів влади. У 2015 році ОГС впливали на державну владу на всіх рівнях і координували свої зусилля щодо конкретних ініціатив, включаючи Партнерство «Відкритий Уряд», ініціативу «Відкритий парламент», Національну стратегію у сфері прав людини та Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства, Ініціативу прозорості добувних галузей (ЕГП). За участі експертів Реанімаційного пакету реформ члени парламентської більшості обговорюють порядки денні засідань Верховної Ради України на кожен пленарний тиждень. Представники громадянського суспільства є членами неформального Клубу реформ, куди входять понад 90 депутатів парламента.

Експерти Реанімаційного пакету реформ, що об'єднав провідних експертів, активістів, журналістів, науковців, правозахисників з 45 українських організацій громадянського суспільства, у 2015 році взяли участь в розробці та доопрацюванні 60 схвалених Верховною Радою України нормативних актів та подальшому удосконаленню нормативно-правових актів, необхідних для впровадження ухвалених законів. Серед них особливо важливі закони у сфері боротьби з корупцією: щодо запуску незалежного Національного антикорупційного бюро, державного фінансування політичних партій, відкритості використання публічних коштів. На додаток експерти РПР адвокатуєть ще 59 законопроектів, зокрема, й надзвичайно важливі зміни до Конституції України в частині правосуддя, а також законопроекти у сфері реформи закладів охорони здоров'я, державної та комунальної преси, довілля, податкової реформи та розвитку підприємництва, свроінтеграції, пенсійної реформи та ін.

Організації громадянського суспільства приділяють увагу імплементації запропонованих ними реформ, а також призначенням державних службовців у новостворених органах. Зокрема, втручання РПР, Центру протидії корупції, TI-Україна та низки антикорупційних організацій змусило Уряд внести зміни в склад конкурсної комісії з обрання членів Національного агентства із запобігання корупції, забезпечити гласність процесу обрання голови Національного антикорупційного бюро, а Президента України і Генерального прокурора України відреагувати на вимоги змінити представників у комісії з обрання керівництва Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

У 2015 році уряд та ОГС продовжили спільну роботу щодо проведення публічних консультацій при прийнятті державних рішень. До створеної в 2014 році Міністерством юстиції робочої групи з підготовки проекту закону України щодо проведення публічних консультацій в процесі формування та реалізації державної політики увійшли представники інститутів громадянського суспільства та органів виконавчої влади. В 2015 році робочою групою напрацьовані пропозиції до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики і Типового положення про громадську раду при органі виконавчої влади, що очікуються бути завершеними в 2016 році. Також Міністерство юстиції створило робочу групу по напрацюванню пропозицій до концепції проекту Закону «Про публічні консультації».

Один із законів лобійованих РПР був Закон про відкриті дані, схвалений Парламентом в квітні 2015 року. Відповідно до закону агентства повинні надавати інформацію на запит та регулярно оновлювати інформацію на національному порталі відкритих даних та їх вебсторінках. Громадські активісти розробили декілька проектів з використанням відкритих даних. Це вебсторінка реДонбас та мобільний додаток, підтриманий ПРООН та Державним агентством з вібудови Донбасу в Україні, відслідковування пошкодження інфраструктури в східній Україні. Центр політичних студій та аналітики створив портал, що дозволяє створювати інтерактивну візуалізацію місцевих бюджетів на основі фінансової та статистичної звітності органів місцевого самоврядування та розміщувати їх на сайтах місцевих рад. Дев'ять органів місцевого самоврядування приєднались до цієї ініціативи.

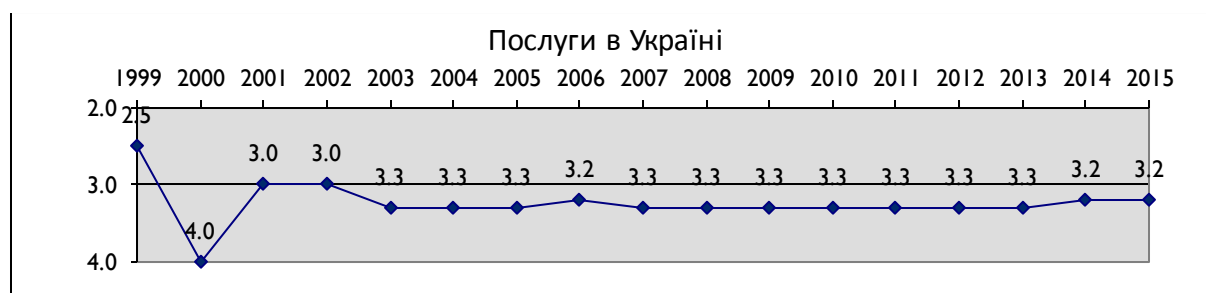
Схвалений в липні Закон про внесення змін до Закону України "Про звернення громадян" щодо електронного звернення та електронної петиції за участі експертів РПР дав можливість для появи нового інструменту, а саме – електронних петицій, з якими громадяни можуть звертатися до

Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та органів місцевого самоврядування. Також закон передбачає можливість ОГС створювати власну систему збору підписів під петиціями та передавати їх владі. Відповідно до закону петиції адресовані Президенту України, парламенту та Уряду, мають набрати 25000 голосів протягом трьох місяців з моменту публікації для подальшого розгляду. Більше 1000 петицій було зареєстровано на сайті Президента України, але більшість з них зняті з процесу розгляду. Наприклад, одна петиція вимагала, щоб Президент України відростив бороду та поголив голову. На даний момент лише дві петиції змогли набрати необхідних 25000 голосів для подальшого розгляду. Одна з них стосувалась відміни грошового завдатку в кримінальних справах щодо корупції, а інша – призначення прем'єр-міністра.

На місцевому рівні потужні ОГС все частіше і суттєвіше впливають на прийняття рішень і домагаються їх ухвалення з урахуванням інтересів громади. Наприклад, за підтримки МФВ у Дніпропетровську, Луцьку та Миколаєві було ухвалено акти, які спрямовано на розвиток органів самоорганізації населення.

Лобіювання змін до декількох законів, що впливають на діяльність громадянського суспільства, у 2015 році завершилися успіхом. Це і Закон про відміну ліцензування волонтерської діяльності та розроблений проект Закону України “Про соціальні послуги”, яким пропонується залучення до надання соціальних послуг громадських об'єднань та благодійних організацій.

НАДАННЯ ПОСЛУГ: 3,2



У 2015 році не відбулось суттєвих змін у сфері надання послуг ОГС. Організації продовжували надавати навчальні, консультативні та інформаційні послуги молоді, людям похилого віку, переселенцям з Криму та Сходу. Багато послуг започаткованих ОГС та громадськими ініціативами в 2014 році для підтримки української армії та ВПО на сході країни не були продовжені в 2015 році. Разом з тим, за міжнародної підтримки, громадянське суспільство стало незамінним в наданні гуманітарної допомоги. ОГС надають їжу та житло, інформацію щодо реєстрації, підтримку в працевлаштуванні, дитячі майданчики та психологічну підтримку дітям на додачу до багатьох інших послуг. Також ОГС часто є містком між приймаючою стороною та ВПО в пом'якшенні напруги, що часто виникає в наслідок конфлікту.

Товари та послуги, які надають ОГС, лише частково відповідають потребам та пріоритетам цільових груп. У більшості ОГС відсутнє розуміння важливості проведення попереднього вивчення потреб населення та уміння сформулювати і розробити послугу, так необхідну їх клієнтам. Низька якість послуг ОГС і мала спроможність впливати на державну політику в сфері надання послуг на місцевому рівні залишалась і в 2015 році.

Ситуація з оплатою ОГС за надані послуги залишається незмінною, оскільки отримувачі необхідних послуг не можуть їх оплатити. Як і у попередні роки, основними замовниками послуг ОГС є міжнародні донори та програми технічної допомоги.

Органи влади визнають спроможність ОГС надавати послуги населенню. Але ОГС юридично заборонено брати участь у державних закупівлях щодо надання послуг та лише деякі ОГС мають

відповідний рівень, що відповідає стандартам послуг. У 2015 році було урізано і так мінімальну суму державних коштів зазвичай наявних для соціальних послуг, що позначилось на найменш забезпечених групах населення як то люди з особливими потребами. Дефіцит коштів у місцевих бюджетах не сприяє залученню ОГС до надання послуг.

ІНФРАСТРУКТУРА: 3,4



В 2015 році інфраструктура ОГС не змінилась. У 2015 році продовжилась тенденція попереднього року по створенню посередницьких організацій на регіональному рівні по підтримці розвитку ОГС та громад, органів самоорганізації населення, розвитку місцевої демократії та підтримці реформ. Нові організації такі як Тамариск в Дніпропетровську, Захист та Нова генерація в Херсоні, Жіночий центр у Львові надають правову, інформаційну, консультаційну та тренінгову допомогу, невеликі гранти, Ця підтримка надається переважно міжнародними донорими та проектами технічної допомоги. Посередницькі регіональні ОГС частину послуг надають онлайн, що стало новинкою 2015 року.

Число місцевих організацій, які надають підтримку у вигляді грантів у 2015 році незначно, але збільшилось. Більше регіональних ОГС надають гранти відповідно до правила ЄК, що дозволяє ОГС розподіляти до 40% гранту вище 200000 євро. В Україні нараховується 23 фонда громад і половина надає гранти на вирішення нагальних потреб своїх громад, а інші працюють як звичайні ОГС і виконують різні проекти. У 2015 році деякі фонди громад в Херсоні та Вознесенську почали надавати певні послуги з інституційного розвитку ОГС, як от: тренінги та консультації з стратегічного планування, підготовки проектів та управління ресурсів.

Створені в попередні роки коаліції ОГС продовжували свою роботу і в 2015 році. Так Рух ЧЕСНО (коаліція, що існує з 2011 року) в 2015 році розгорнув мережу в 22 містах для моніторингу доброчесності кандидатів та фінансування виборчих кампаній на місцевих виборах. Як правило, нові коаліції на національному та регіональному рівні створюються навколо певних тем. РПР стала платформою громадянського суспільства і об'єднує експертів та ОГС, що працюють над проведенням реформ на національному рівні.

ОГС мають доступ до тренінгів через віртуальний портал з організаційного розвитку, що адмініструє ІСАР "Єднання". У 2015 році ІСАР "Єднання" надав 230 ваучерів на суму \$552,000 для проектів ОГС з розвитку їх організаційних спроможностей. Це значно більше у порівнянні з 2014 роком, коли було надано 174 ваучера на суму в \$300,200. Поза межами віртуального порталу ІСАР безкоштовно надається мало тренінгів. Навчання ОГС з протидії корупції, моніторингу публічних фінансів були підтримані донорами. За 2015 рік було проведено 3 форуми та 6 шкіл з організаційного розвитку для регіональних ОГС. У 2015 році в Українському католицькому університеті у Львові почала працювати магістерська програма, а в Національному педагогічному університеті імені Драгоманова в Києві розпочалась підготовка балаклаврів та магістрів з менеджменту ОГС.

Міжсекторальне партнерство ОГС з владою та бізнесом зростає. У Вінниці об'єднання малого та середнього бізнесу у партнерстві з міською владою та торговою палатою підтримує невеликі проекти для громад області. У партнерстві з владою коаліція ОГС моніторить роботу центрів

надання адміністративних послуг. Спільна ініціатива громадських активістів і бізнесу у сфері ІТ по проведенню електронних торгів «ProZorro» дала можливість Міністерству оборони провести 242 електронні закупівлі за чотири місяці на заплановану суму 1,51 мільярдів грн. і зекономити при цьому 176,37 млн грн. Успіхи Міністерства оборони в організації закупівель, наявність системи ProZorro сприяли тому, що до цієї системи тепер підключилося ще 12 міністерств.

СТАВЛЕННЯ З БОКУ ГРОМАДСЬКОСТІ: 3,3



Висвітлення діяльності ОГС у ЗМІ в 2015 році у порівнянні з 2014 роком зменшилось. Але експерти громадянського суспільства стали невід'ємною частиною медійних програм, що відзначають їх роль у демократичних реформах. Після Євромайдану в кінці 2013 року зросла активність самих журналістів у громадській діяльності, особливо на національному рівні. Але регіональні засоби масової інформації уже активніше співпрацюють з ОГС та окремими експертами. Національні і регіональні ЗМІ продовжують висвітлювати діяльність ОГС та волонтерську роботу по наданню підтримки сім'ям загиблих, бійцям в зоні АТО та переселенцям з Криму та Донбасу та приділяють багато уваги ролі громадянського суспільства в реформуванні країни і в таких важливих питаннях як боротьба з корупцією, реформування правової системи та системи державної служби. Комунікація ОГС з журналістами покращилась і позитивне висвітлення діяльності організацій громадянського суспільства переважає, хоча окремі випадки зловживання в ОГС теж можна спостерігати.

Ставлення громадськості до ОГС продовжувало позитивно змінюватись і в 2015 році. Опитування, проведене фондом «Демократичні ініціативи» та Центром Разумкова в квітні 2015 року, констатувало що у 2015 році 47.3% населення повністю або частково довіряють ОГС, тоді як 40.3% не довіряють ОГС повністю. Опитування цих же організацій в липні 2015 року показало, що лідерами суспільної довіри стали волонтери - їм довіряють 67% українців і не довіряють – 23%. Опитування кампанії GfK на замовлення проекту UNITER показав, що в 2015 році 42% українців знають про діяльність волонтерських груп та 32% - про діяльність благодійних фондів. Разом з тим, 67% респондентів на місцевому рівні зазначило, що вони не знають жодної ОГС. Відповідно до цього ж опитування 42% респондентів, що знають про громадські ініціативи, 37% думають, що ОГС займаються нагальними проблемами суспільства, хоча ці ініціативи і не є системними вони є важливими для певних груп громадян.

Ставлення влади до громадянського суспільства як на національному, так і на регіональному рівнях продовжувало змінюватись і в 2015 році. Після позачергових парламентських виборів обрані до Верховної Ради України представники ОГС очолили низку парламенських комітетів та активно відстоюють реформаторські закони. Зокрема, кожного пленарного тижня відбуваються ініційовані РПР зустрічі представників громадських та міжнародних організацій із парламентарями з усіх фракцій Коаліції. На місцевому рівні, експерти ОГС залучені до призначення державних службовців та просунення місцевих реформ. У 159 громадах, що створились в рамках реформи з децентралізації, експерти громадянського суспільства залучаються до роботи з громадами, наданню необхідних послуг та залученні фінансування від міжнародних організацій.

Бізнес покращив своє ставлення до ОГС. Все частіше бізнес співпрацює з ОГС та створює партнерства з ними. Але обмежені фінансові ресурси не дають їм змоги збільшувати свої

інвестиції в діяльність ОГС. На жаль, деякі бізнеси використовують ОГС як можливість розширення свого бізнесу та наполягають на тому, щоб ОГС інформували своїх клієнтів про джерела підтримки.

Більшість ОГС використовує соціальні мережі як для інформування своїх прихильників про діяльність та заходи організації, так і для залучення прихильників та нових клієнтів, пошуку партнерів і вивченню потреб, думок цільових груп. Також ОГС можуть заявити про своє існування та діяльність через інтерактивний Атлас ОГС, що створюється за підтримки проекту Європейського Союзу.

Прозорість діяльності ОГС продовжувала покращуватись. При перегляді своїх стратегій ОГС вносять в свої пріоритети та завдання питання прозорості і підготовки річних звітів. Ті організації, які готували річні звіти, продовжують їх готувати, але їх якість значно покращилась. Новим явищем у 2015 році стало те, що щойно інституалізовані волонтерські ініціативи готують звіти за результатами діяльності та витраченими коштами для своїх прихильників.

У 2001 році етичний кодекс сектору ОГС був розроблений і підписаний багатьма організаціями як частина проекту розвитку громадянського суспільства АМР США. З того часу багато ОГС розробило власні кодекси як відповідь на запит донорів, але вони рідко використовуються організаціями.

Індекс сталості розвитку громадянського суспільства (CSOSI) – це ключовий аналітичний інструмент, що вимірює прогрес розвитку громадянського суспільства в Центральній та Східній Європі. Протягом дев'ятнадцяти років Індекс відстежує прогрес в розвитку громадянського суспільства в двадцяти дев'яти країнах. Індекс вивчає загальні сприятливі умови для розвитку громадянського суспільства, приділяючи особливу увагу правовому середовищу, організаційній спроможності, фінансовій життєздатності, громадянському представництву, наданню послуг, інфраструктурі та ставленню з боку громадськості. Кожен показник вимірюється за семибальною шкалою, де 1 показує дуже розвинутий рівень та 7 означає низький рівень розвитку. Даний звіт було підготовлено Агентством США з міжнародного розвитку у партнерстві з місцевими організаціями в кожній країні.

Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, контакуйте з Любов'ю Паливодою, президентом БФ «Творчий центр ТЦК», за електронною адресою palyvoda@ccc.kiev.ua.

Англomовну версію звіту Індeksu сталості ОГС в 2015 році для країн Центральної та Східної Європи можна знайти за посиланням: <http://www.usaid.gov/europe-eurasia-civil-society>